Ч. 252 (13.451). Львів, понеділок 25. вересня 1933. Поштова оплата харчасово гусхаттет. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. — Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці і Канаді, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

До подій у православній церкві.

(Допис з Волині)

I.

Польська преса в останнім часі дуже багато писала про справи православної церкви. Цей факт свідчить, у якій мірі все те, що діється на цьому терені, цікавить неправославних і неукраїнців. А коли до цього ще додамо ріжні „приятельські" побажання, ще незабутий проєкт „ревіндикації" церков та т. зв. „юздову" унію, то стане цілковито ясним, що хтось хоче прибрати у свої руки українську православну церкву, а з нею народню душу.

Проєкт цілковитого знищення православної церкви, здається, вже відпав разом з відсуненням ендеків від державної керми. Одночасно спинена й масова „ревіндикація". Але боротьба за церкву ведеться далі.

На перешкоді стоїть гурток росіян, які мають у своїх руках церковну керму та які теж хотіли би тримати церкву, а з нею й український нарід у своїх руках.

Для цих двох сил, що борються за українську церкву, справи українізації чи москалізації є звичайними зовнішніми речами. Ходить про керму в дальшу політичну мету. Українське громадянство добре повинно памятати це, як рівнож і те, що ні одна ні друга з цих сторін зовсім не думала й не думає про зміцнення українства в православній церкві. Наївно було би і припускати, щоби вони собі цього бажали. Український нарід є в цій боротьбі лише тараном, який має бити противника, або звичайним тягарем, що повинен перетягати чужу тереву.

Український нарід, як активний чинник досі ще є відсутний. Коли треба було ослабити московську сторону, дозволений був церковний зїзд і вибрання комітету; але коли цей комітет захотів стати дійсним чинником, негайно був розвязаний. З другого боку, коли голова цього комітету, надумав перейти від слів до діла, на нього кинули анатему.

І боротьба пішла далі.

II.

У цій боротьбі згаданих двох сил бачимо в останнім часі два яскраві моменти: 1) коли не можна було знищити голову московської сторони — православну єрархію прямим ударом, були розстелені на Волині сільця — засновано т. зв. т-во ім. Петра Могили й заманено митр. Дениса, а навіть українця арх. Олексія до „Рідної Хати". Московську запеклість мав зневтралізувати угрбаксістичний часопис „За Соборність". Мовляв, боротьба скінчилася, тепер — згода, отже все одно. Та митроп. Денис поволі з цієї згоди вицофався.

Треба було знову вжити проти нього якогось тарана та знайти ключ до української православної маси. Був висвячений на єпископа архим. Полікарп, українець-емігрант, що повинен був увести до церкви й віддати її керму в руки другої сили, протимосковської. І нічим іншим досі він не був і не міг бути, як лише ключем до дверей української церкви й української хати. Робив він те, що йому наказували; балакав з тим, з ким йому дозволяли, уникав тих, кого йому зустрічати заборонили. Зате мав йти попереду й вести за собою „певних" людей, а ті — своїх хлібодавців і т. д. Словом: „бабка за дітка, дітко за ріпку"...

Одначе митрополит Денис і інші православні єрархи не здавалися. Навпаки, російські керманичі церкви почали не лише спішно закріпляти свої русифікаційні позиції ріжними постановами, явними й тайними обіжниками и т. д., але й вирішили піти в наступ, закликаючи під свій омофор українські маси для оборони їх буцім то від унії і тих, що хочуть захопити у свої руки українську церкву.

Ґенеральний бій мав відбутися у Почаєві підчас свята преп. Іова 10. вересня ц. р. Московський духовний штаб підготовив процесії, текст „адреси", що мала бути зложена прочанам на руки митр. Дениса й подяку за оборону церкви, — словом признання митр. Дениса великим оборонцем церкви й улюбленим батьком народу.

Українське громадянство не могло допустити до підроблювання волі українського народу й взяло участь у цьому ґенеральному бої між згаданими двома силами в Почаєві.

III.

Читачі „Діла" памятають, що українські часописи заалярмували свідоме православне селянство, радячи масово йти до Почаєва й протиставитися фальшуванню росіянами волі українського народу. На щастя, українське селянство виросло у своїй свідомости й явилося в Почаєві в кількости кільканацять тисяч, згідно з вказівками своїх національно-політичних організацій. І росіяни на чолі з митр. Денисом програли боротьбу. Біля сорока жовто-блакитних прапорів та білих плякатів з написами-домаганнями українського правлячого єпископа й взагалі розмосковлення церкви та усунення ворогів українського народу свідчили про те, що маси … нашої національної преси й наших організацій вже вміють ставати до оборони своїх прав.

Та противна росіянам сторона вирішила зреалізувати цей виступ українських національно свідомих мас на свою користь. Були послані певняки, які випхалися наперед і почали говорити буцім то іменем тих, що нічого спільного з ними не мають.

Саме, як у байці Крилова: „Ми пахалі". Та ще тепер і дзвонять у всі дзвони, що буцім-то вони це зробили. Зрештою, на те паламарі, щоб дзвонили.

Правдою одначе є, що перемогли московських керманичів української православної церкви власне свідомі українські маси, головним чином незалежницька молодь. І жадні трезвони найнятих паламарів цієї правди не заглушать.

Почаївська подія є без сумніву зворотною точкою в боротьбі українських мас за свою власну церкву. Тут ці маси вдруге після луцького зїзду виявили свою активність і значний зріст своєї національної свідомости. Цей момент мусить вплинути на дальше освідомлення мас і на їхню активізацію. Тут український нарід вже виступив, як третій єдино управнений чинник, що має право рішати свої церковні справи, і напевно в найближчому часі таки буде їх рішати.

Нема сумніву, що сторона, яка весь час боролася з росіянами за керму нашою церквою вжие всіх зусиль, щоби використати почаївську подію й прямувати до призначення для Волині окремого архиєпископа-українця, який віддав би православну Волинь їй у руки добровільно.

Отже крик цієї сторони про призначення українця архієпископа та православне українське нижче духовенство треба брати з застереженням. Не кожний українець є здібний працювати для українського народу та буде це робити.

А щодо великих турбот буцім-то переможної сторони про наше українське обличчя в церкві й про наших українців-пастирів, то треба памятати стару приповідку:

— Бійся данайців, що дари приносять.

Православний.

Голод на Україні.

У вчорашній статті про голод на Україні, згадали ми на цьому місці, що фактичний диктатор України Постишев не ставить питання про негайну потребу допомоги голодним і що лише стверджує цинічно, що голод на Україні дійсно є, але що це, мовляв „заслужена кара" за „несумлінне виконування обовязків колективами..." Тільки уявіть собі: з українського селянства останню латану свитину здирають, забирають зерно, що тільки можуть і ще домагаються „сумлінного виконання обовязків..." Яка „мораль"?!

Як виконувала і виконує московська влада свої обовязки супротив колективів і населення, про це Постишев і не натякає.

Тимчасом в офіціяльнім часописі „За індустріялізацію" (ч. 183, ст. 4) в ст. „О крупнейших хищениях і злоупотреблениях" між ін. читаємо:

— „Президія ЦК КВКП(б) і Колеґія НКРКП СРСР стверджує, що відкрита в ОРС макеевського заводу організована банда „жуліков" впродовж двох років безкарно розкрадала фонди робітничого постачання (розкрадено на суму коло 1 міл. руб.), свідомо закуповувала в ряді випадків погані й попсовані товари, ошукувала державу шляхом подання навмисне перебільшених заяв на фонди постачання, привела до повного розвалу фінансове газдівство ОРС-а. Керманичі б. ЗРК Соколов і Гривцов, начальник ОРС-а Замятін, секретар партячейки Кардаш, організатор робітничого контролю Чувак, зав. торг. отд. Лавров та інші **брали участь у пиятиках і гульнях, які робила ця банда та прикривали цю злочинну діяльність...**"

Коли ця „діяльність" набрала вже занадто великих розмірів і, очевидно, викликала небажані для влади відгуки серед робітництва, то слід було її якось з „честю" для „верховного" проводу ліквідувати, томуто „президія" і „колеґія" постановили:

— „3. Тов. Постоловському М. Ф. чл. ВКП(б) з 1920 р., б. секретареві Макеевського горпарткома, чл. ЦК КП(б)У, **за зажим само-**

Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego! Sąd okręgowy Wydział VI karny we Lwowie w składzie S. O. W. Medyński jako przewodniczący, S. O. R. Tertil A. Jagodziński jako głosujący w sprawie konfiskaty Nr. 245 czasopisma „Diło" z daty Lwów dnia 18. 9. 1933 do Sygn. VI 1 Pr. 437/33 na posiedzeniu niejawnem w dniu 21. września 1933 po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 16. 9. 1933 przez Starostwo grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma „Diło" Nr. 245 z daty Lwów dnia 18. 9. 1933 zawierającego w artykule 1) Za szpionarzu w ustępie między słowami Medyka a obwynuwaczenoho i od słów w całości do słów derżawi znamiona wyst. z art. 11 §§ 1 rozp. Prez. Rz. P. z 16. 2. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 18 poz. 160 zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. 12. 1862 Dapp. Nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 40 zł. Uzasadnienie! Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu rozpowszechnić wiadomość mogącą Państwu przynieść szkodę. Według §§ 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący Medyński w. r. Protokuł. Stec w. r. Za zgodność Janowicz st. sekretarz.

Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego! Sąd okręgowy Wydział VI karny we Lwowie w składzie S. O. W. Medyński jako przewodniczący, S. O. R. Tertil A. Jagodziński jako głosujący w sprawie konfiskaty Nr. 247 czasopisma „Diło" z daty Lwów dnia 20. 9. 1933 do Sygn. VI 1 Pr. 438/33 na posiedzeniu niejawnem w dniu 21. września 1933 po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 18. 9. 1933 przez Starostwo grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma „Diło" Nr. 247 z daty Lwów dnia 20. 9. 1933 zawierającego w artykule Tajna wbywstwa itd. w całości wraz z tytułem i wywieszką znamiona wyst. z art. 159 kk. zarządzić zniszczenia całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. 12. 1862 Dzpp. Nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie! Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu publicznie rozpowszechniać wiadomości śledztwa przed rozprawą główną bez zezwolenia władzy. Według §§ 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący Medyński w. r. Protokuł. Stec w. r. Za zgodność Janowicz st. sekretarz.

—o—

критики, притуплення класового почуття, крайньо слабу боротьбу з хоробливими явищами в організації (пянство, самоснабженіє, розтрати і т. п.) не вживання заходів по очистці та скріпленню торгово-заготовчого і контрольного апарату, що привело до підриву авторитету у парторганізації в глазах широких партійних мас, — оголосити сувору догану і поставити питання про звільнення з роботи..." (Підкреслення наші — Т. М.).

Хіба для ілюстрації тої московської червоної розперезаности треба ще яскравішого документу? Цеж офіційна опублікована постанова „Верховного уряду", яка сама стверджує і подає до прилюдного відома і про пиятицтво і про організований бандитизм, і про систематичну розтрату робітничого гроша і про все найогиднiше; але разом з тим — і про відсутність „самокритики", притупленість партійного почуття та безконтрольність...

ЦК „помічає ці явища в якомусь там Комітеті Макеєвського Завода і „дуже радикально" направляє всі ці зловживання „організованої банди жуліков" (до яких заплутався і т. Постоловський, хоча він уже 20-тилітній член ком. партії й член ЦК КП(б)У, очевидно наш земляк), тільки... суворою доганою і звільненням з роботи... Це очевидно тому, що справа йде тільки про міліонові розтрати... і своїх членів...

Все це ЦК бачить. Але разом з тим, той самий ЦКомітет („Верховна влада") зовсім „не бачить" тих своїх ще куди більших грабунків сільського господарства і нищення дорібку цілих міліонів душ живого, до краю збіднілого, українського голодного населення!

Ба, навпаки: московська політика цинічно приймає постанову про збільшення „хлібозаготовок" і то саме на Україні... Їй вже мало спільного „котьолка"... Вона обовязково рада би бачити його повним ущерть укр. зерном. І хоч усе до останнього зернятка на Україні вже здерли, всетаки повели терор проти голодуючої країни та її голодного населення. На тлі таких фактів виходить ясно, що нинішня червона влада в СРСР, це найбільша на цілому світі банда організованих шантажистів, зі засобами екзекутиви насильно свій шантаж переводити в в життя. Таким робом нинішній голод на Україні є вислідом свідомої і систематичної пляново' політики, якою влада думає хіба стерти з поверхні земної кулі весь український нарід і в той спосіб „вирішити" проблему українського культурного та державного відродження.

Нічого собі й казати: Затія гідна москалів, як народу, та цілої їх „високої культури". В таких умовинах, нам усім українцям на цілому світі, починаючи від найменшої дитини до найстарших одиниць включно з тими, які вже стоять одною ногою в могилі, нічого не залишається, як тільки напружити всі свої зусилля, щоби цей „спільний котьолок" розпався раз на завсіди!

Т. М.

Відгуки голоду на Радянській Україні

в німецькій і бельгійській пресі.

Український Громадський Комітет Ратунку України дістав від двох наших земляків, із Німеччини та Бельгії вирізки із тамошньої преси, що щораз частіше звертає увагу на голодову катастрофу Радянської України. Перед нами статейки, що подають інформації про голод і поклики, щоби організувати допомогу нещасливому населенню, часописи: „Ґерманія", „8 Ур Абендблят", „Штутгартер Ноєс Таґблят", „Зібенбірґіш-Дойчес Таґеблят" і ін.

Бельгійська преса, столична і провінціяльна, має ще більше звісток як німецька про жахливий стан на Рад. Україні. Вона помістила поклик „Українського Комітету в Бельгії для допомоги голодним України та Кубані", як це бачимо із вирізків таких часописів як „Ліберальна Фляндрія", „Меза", „Провінція Начуру", „Провінція", „Денник з Бріж", „Денник Кантону з Сіней", „Будуччина Люксембурґу" і ін. Крім цього находимо окремі статті на тему голоду та політичної ситуації Рад. України у „Ліберальній Фляндрії", „Вальонській Країні", „Громадській Справі", „Вечірнім Куріері", „Ранку" та „Провінції". Ось кілька фрагментів із довгих статтей:

„У 1921 р. сотні тисяч людей можна було спасти завдяки зорганізованій допомозі Злуч. Держав, „Червоного Хреста" та Апостольської Столиці. Нині всяка чужинна допомога — неможлива, бо російський уряд нічого не робить у цьому напрямку. Опухлим від голоду він відповідає: „Їжте сховану вами муку! У Радянському Союзі нема голоду!"

„Товариш Калінін заявив недавно, що „зріст добробуту серед мас можливий тільки у соціялістичній країні". На цю сміливу заяву відповідають нині тисячі опухлих трупів і виголоднілих людей... Один бистрий спостерігач написав десь, що попри всі хиби модерного капіталізму, цей капіталізм мав бодай ту заслугу у своїх активах, що припинив великі епідемії голоду, які колись періодично нищили світ".

(„Ранок", 23. серпня).

„Більшовицькі вовки показують приїзжим чужинцям тільки міста і „зразкові" фабрики, але не хотять їх возити на села, де селянин умирає з голоду, коли вже раніше не розстріляли його карні відділи. Тому мусимо погодитися з тим, що правду про Україну можемо довідатися тільки здалека. Бо те, що оповідають нам утікачі зпоза Дністра або рідкі писані матеріяли не дають нам ясного образу. Усе-ж ці звістки, правдиві у загальній картині, показують нам нужду України і південних земель..."

(„Вільна Фляндрія", 29. серпня).

IX. Конґрес зорґанізованих національностей Европи.

Резолюція в справі релігії та матірної мови.

Европейський Конгрес національних меншин, що має назву Конґресу зорганізованих національностей Европи, приняв крім опублікованих у вчорашньому числі „Діла" резолюцій, ще й окрему постанову в справі релігії та матірної мови. Ця резолюція була вислідом дискусії над окремим рефератом на ту саму тему. Дословний текст резолюції такий:

„Девятий Конгрес національностей закликає найвищі проводи християнських церков поробити заходи, щоби ними визнані та в їх історії завсіди дотримувані засади відносно релігійної опіки вірних у їх матірній мові переводилися практично у всіх державах на користь всіх меншин.

Національні меншини сподіваються від найвищих проводів християнських церков, що кожна з них не лише заборонить своїм органам кожну безпосередню чи посередню активну чи пасивну участь у винародовленні вірних, а й що вони будуть давати приклад державам далекосяглим та детальним нормуванням меншинєвих прав у релігійному житті.

Національні меншини закликають одночасно церкви занятн з морального погляду становище до денаціоналізації загалом і на позацерковнім терені як до одної з найбільших та найфатальніших хиб нашого часу."

За інфляційну політику в Америці.

З Ню Йорку повідомляють, що сенатор Томас, один з чільніших прихильників інфляції, заповів новий марш на Вашингтон. Понад міліон селян вирушить з початком жовтня до Вашингтону, домагаючись від уряду переведення інфляції. Здається, що політика долярової інфляції є сьогодні одиноким виходом для уряду, бо банковий світ збунтувався і відмовився підтримувати інфляційну кредитову політику.

Галицька болячка.

VII

(Туманні думки у „Хліборобському Шляху". — Думки галичан про своє відношення до росіян до половини XIX. ст.)

Стаття „Питання галицького москвофільства" („Хліб. Шлях", ч. 18) за підп. „(—ь—ч)" поза доброю тенденцією містить у собі деякі туманні думки, як от порівнування галицького москвофільства з панслявізмом серед інших словянських народів, неясне представлення, яка повинна бути синтеза українського національного і москвофільського таборів, коли „одна і друга течія — на думку „Х. Ш." — має свої цінности, одна і друга має свої недомагання". Також нещасливий у ній вислів про те, що наша історія була „мазепинською" вже століттям перед Мазепою", як також помітний подекуди брак льогічного звязку в будові речень. Та найбільше помилковою є думка, що для Маркіяна Шашкевича „Русь істнувала й у Новгороді, й на Волзі й на Україні". Таку туманну думку можуть використати наші противники і зробити з Шашкевича москвофіла. Тому наводжу матеріял, який виразно свідчить про те, що М. Шашкевич уважав українців за окремий нарід від росіян.

У протоколі, списаному з М. Шашкевичем, І. Вагилевичем і Я. Головацьким дня 13—15 червня 1837 р. тодішньою управою гр.-кат. семинарії у Львові („Зоря", Львів, 1888, ч. 1., ст. 12), читаємо таку заяву Маркіяна: „Я пробував своїх сил у руській, як моїй рідній мові, яка значно ріжниться від церковно-славянської і від російської (московської) мови, та думав положити основу під її дальший розвиток і тим зарадити недостачі руської літератури". Вживаючи отже назви „русин" і „руський" для означення української народности, Шашкевич уважав її окремою від російської, яку здебільша називав „московитською". „Московитами" називали росіян до 1848 також інші галицькі діячі, навіть такі, що опісля опинилися в москвофільському таборі, як от крил. Антін Петрушевич. До „московитів" ставився Шашкевич так, як і до інших славян; тому вичислюючи в „Згадці" ріки, над якими живуть славянські народи, Лабу, Вислу, Дніпро, Дністер і Дунай, згадав також і Волгу:

„Із русина щирой груди
В побратимий летить край,
Побратимі де суть люди,
Поза Волгу, за Дунай".

До 1848 р. галицьке москвофільство обмежувалося виключно до особистих звязків Погодіна із Д. Зубрицьким; останній, як аристократ у своїх поглядах і тому чужий галицько-українській народолюбній інтелігенції, просто не міг ширити москвофільських ідей серед громадянства. В 1848 р. „Головна Руська Рада" заманіфестувала національну єдність галицьких русинів з придніпрянськими українцями. На з'їзді „руських учених" рішено вживати народньої мови в письменстві; щодо правопису, то прийняла етимольогію, хоча деякі, як О. Лозинський, Р. Мох, Т. Глинський та інші, різко завзялися за фонетикою.

Про те, що до 1848 р. не було москвофільської партії серед галицького громадянства, говорить у своїх спомипах і сам Богдан Дідицький: „Під поняттям „Русь" — пише він — я представляв собі тоді так, як і найбільша часть ново в тому часі відроджених наших русинів, тільки Південну або Малу Русь з її старинними столичними городами, Київом і Галичем, а північну, Велику Русь, уважали ми хоча спорідненою нам по всеславянському походженню, однакче мало що не так само не своєю, як не своєю була для нас також і ближче з нами сусідня, також славянська Польща. Іщеж до того, що північну Русь іздавна називано у нас загалом „Москвою". („Своежитьевыи записки", Львів 1906, ст. 8).

Щойно після 1848 р. маємо розвиток галицького москвофільства, що у своїх початках далеко відбігало від нинішнього. У Дідицького ще не було зовсім ненависти до своєї рідної мови; його москвофільство опиралося на мріях про одну руську націю з одним правописом та двома [illegible] говорами. Знову ж уважаний нинішніми москвофілами за свого Михайло Качковський піддержував літературу і в чистій українській народній мові і в т. зв. „язиці вищого слога" Б. Дідицького. Свої погляди на відношення до Росії висловив він у листі до Головацького з дня 14. червня 1854: там заявив він, що „треба бути ворогом свого народу, щоби стреміти до Росії".

(Про його погляди ширше у статті „Чи М. Качковський був москвофілом?").

Серед керманичів старого галицького москвофільства було багато ідейних людей: вони надіялися на підтримку Росії, не знаючи її. Та сучасні керманичі москвофільства знають добре і Росію і відношення росіян до галичан; отже повинні собі добре здавати справу з того, що їм нічого від неї надіятися, а краще привертатися до українського національного табору. Бо тільки тоді врятуються перед польонізацією, яка поглощує вже російську меншість у Польщі та є помітна і в кругах москвофільських колишніх діячів.

Д-р Микола Андрусяк.

—o—

Процес за підпал Райхстаґу.

В другому дні ляйпціґського процесу надпрокуратор Вернер відчитав телеграму провідника штурмових відділів Гайнеса, який просив, щоби суд взяв його в оборону перед обвинуваченням льондонської комісії, нібито він брав участь у підпалі Райхстаґу. Опісля лікар експерт Бонгефнер ствердив, що обвинувачений Ліббе здоровий на умі та що перед ним признався до підпалу Райхстаґу, покликуючись на ідейну спонуку. Комісар поліції Гайсіґ, який переводив слідство, устійнив, що Ліббе був комуністом, а навіть терористом. Обвинувачений, спроваджений на місце вчинку, признався, що то він підпалив Райхстаґ. В часі дальших доходжень зізнав, що його вчинок мав бути вказівкою для пролетаріяту в боротьбі проти капіталістичної системи.

З черги надпрок. Вернер відчитав листа пор. Шульце, який просить, щоби взяти його в оборону перед закордонною кампанією, яка закидує йому, що з наказу Ґерінґа брав участь у підпалі Райхстаґу.

Адвокат Зак повідомив, що в в Південній Америці, головно в Ріо де Жанейро журналісти поширюють вістку, нібито ляйпціґський процес це фарса і поважно брати його не можна. Адв. Зак зажадав, щоби компетентні чинники запротестували проти тих фальшів, а закордонним журналістам відобрали дальше участь в розправі.

Після вислухання звіту з давної діяльности Ліббе розправу відложено.

В дальшій части розправи оборонець Ван дер Ліббе жалівся трибуналові, що його клієнт не хоче їсти. Просив, щоби приділити поліцая, який допильнував би, щоби Ван дер Ліббе їв принесені харчі. Опісля почалося переслухання обв. Димітрова. З документів Димітрова виходить, що його в 1922 р. покарали за рев. селянське повстання, а опісля за організування збройних ватаг на кару смерти. Обвинувачений зізнає подрібно про старшинський бунт у 1923 р. та про вбивство Стамбулійського. Далі оповідає про історію сел. повстання, якого 10. роковини припадають саме на день його переслухання, про свою втечу за кордон та скитальське життя в ріжних европейських країнах.

До год. 12.30 не впало ніодно слово про підпал райхстагу.

Симпатична залізнича лінія.

Московська преса повідомляє з Харбіна, що радянський директор східно-китайської залізниці Рудий зложив управі залізниць звіт, на основі якого в шістьох днях від 11. до 16. ц. м. було 5 випадків ушкодження шляху, 32 випадки острілювання потягу, 15 нападів на залізничі будинки а в 160 випадках хунхузи й інші озброєні відділи взяли залізничників у полон.

Одночасно радянський заступник манджурської залізниці вислав на руки голови манджурської залізничої управи письмо, в якому ствердив, що в роках 1930. до 1932. було 3 тисячі випадків насильного вхоплення, підпалів, спричинення катастроф, ушкодження шляху, будинків і т. п., з яких 1161 було ділом відділів, що мали хоронити залізницю. Крім того відділи ті доконали 250 вбивств, поранень або побиття залізничників. Число взятих у полон дійшло в дні 1. липня ц. р. до 1.000 осіб. Письмо звертає увагу, що залізнича управа видає величезні суми на охорону й домагається від манджурського уряду видати розпоряди, які вкоротили би анархію на тій залізничій лінії.

Заочний присуд.

В Льондоні відбувся цікавий процес, переведений міжнародньою комісією правників задля ствердження, хто підпалив німецький райхстаг. Комісія провірила ріжні документи, переслухала ріжних знавців обставин, серед яких склалася подія, і ствердила, що: 1) Ван дер Ліббе не тільки не є членом комуністичної партії, але навіть її противником. 2) Комуністична партія не має нічого спільного з пожежою райхстагу. 3) Торглер, Димітров, Танов і Попов є невинні і не мають нічого спільного з пожежою райхстагу. 4) Документи, зізнання свідків і цілий матеріял, який має комісія, вказує на те, що Ван дер Лббе не міг доконати злочину сам один. 5) Оглядини всяких входів до райхстагу і виходів вказують на те, що палії користувалися підземним переходом, який веде з райхстагу до мешкання президента райхстагу. 6) Випадок такої пожежі в тому власне часі був безсумнівною політичною користю для націонал-соціялістичної партії. 7) Комісія стверджує, що є поважні підстави підозрівати, що райхстаг підпалили провідні особистости націонал-соціялістичної партії або з їх доручення.

Заочний присуд міжнародньої правничої комісії, що перевела цей процес під сильним впливом жидівської протинімецької агітації, викликав, як можна було надіятись, велике вдоволення серед кол, настроєних неприхильно до гітлерівського режіму в Німеччині.

—o—

Наглий суд у Сокалі.

ТРЬОХ СЕЛЯН ПЕРЕД ДОРАЗОВИМ СУДОМ ЗА НАМАГАНЕ УБИВСТВО ГРОМ. СЕКРЕТАРЯ.

В Сокалі небувала сензація, бо це вперше має тут відбутися доразовий суд. Магістрат, що відступив салю своїх засідань для переведення наглого суду, облягає маса людей, що пробують безуспішно дістатись до середини. Густо уставлені на місті поліційні патрулі надають Сокалеві несамовитого виду.

На невелику салю магістрату попало небагато осіб. Це головно поліційні функціонарі, урядовці і т. п. публика. З українців нема майже нікого.

На лаві обвинувачених засіли молоді селяни із села Поздимир: 1) **Ілько Шевчук,** син Івана і Процьки, ур. 1906 р., жонатий зарібник, скінчив нар. школу; 2) **Фелько Здріль,** син Данька і Наталки, ур. 1906 р., парубок, скінчив нар школу; 3) **Микита Бучко,** син Василя і Параньки, ур. 1906 р., парубок, скінчив нар. школу. Обвинувачують їх за те, що **два перші** з них враз із незнаним з місця побуту (скрився) Михайлом Царем у намірі вбивства громадського секретаря в Поздимирі Клима Царика стріляли до нього з кріса військового типу, а саме обв. Фелько Здріль двічі, а обв. Ілько Шевчук один раз, але його не поцілили. Дальше обвинувачують Микиту Бучка за те, що він намовляв обвинувачених Фелька Здріля, Ілька Шевчука та незнаного тепер з місця побуту Михайла Царя до вбивства Клима Царика, що вони в дні 28. червня 1933 засадно виконали, віддавши до нього стріли. Таким чином обвинувачені Фелько Здріль та Ілько Шевчук допустилися злочину проти життя зі статті 23. і 225 § 1 к. к., а обв. Микита Бучко злочину проти життя зі статті 26 і 225 § 1 к. к.

Склад трибуналу, що переводить наглий суд, такий: предсідник о. с. **Ягодзінський,** вотанти о. с. **Мединський і Міхалле.** Прокуратуру заступає **підпрок. Миласович.** Боронять: **д-р Лев Хоминський,** адвокат у Сокалі і **д-р Ст. Біляк** з Городка.

Перед відчитанням акту обвинувачення поставила оборона умотивований внесок на передачу цілої справи під звичайний суд. Одначе трибунал внесок цей відкинув і приступив до переслухання обвинувачених.

ЗІЗНАННЯ ОБВИНУВАЧЕНИХ.

Обв. Ілько Шевчук заперечив, немовби він наставав на життя гром. секретаря Царика, з яким особисто ніколи нічого не мав. Заперечив також, немовби мав говорити перед Мих. Климчуком, що буде горіти фільварок. Вияснив, що можливо були якісь порахунки між Цариком і Царем (що скрився), бо батько останнього є війтом, а секр. Царик його підкопував ріжними доносами. Опісля на запит предсідника оповідає, якто напередодні „свента можа" впали стріли до Царика. Стріляв він, Мих. Цар і хтось третій, кого в пітьмі не пізнав (на поліції казав, що цим третім був обв. Здріль), але заявляє, що вони не мали наміру вбити Царика, тільки його настрашити за те, що він уладжував „свенто можа" і взагалі був уважаний за донощика.

Обв. Фелько Здріль заперечив категорично свою участь у нападі на Царика, заявляючи, що там не був і нічого про це не знав. Вправді під побоями комісаря Козловського і ще якогось тайного агента признався на поліції до участи, одначе тільки тому, аби оминути дальших побоїв. Вияснює, що в часі нападу спав спокійно у стодолі, на що має свідків. Питання предсідника і вотантів та його конфронтація з обв. Шевчуком не вияснюють справи. Обвинувачений обстає при своїх твердженнях.

Третій обвинувачений **Микита Бучко,** заявив, що він не намовляв нікого до нападу на Царика, бо хоч його й не любив, то всеж таки не мав причини аж позбавляти його життя. В дні нападу був у своєї дівчини в Боратині і не знав нічого, аж як вернувся до хати, почув про напад. Конфронтація обвинуваченого з обв. Шевчуком не вияснила нічого. Потім Бучко описує, як його били на поліції, а зокрема ком. Козловський.

Після того предс. відчитав поліційні зізнання Бучка, з яких виходить, що він перший почав складати на своїх товаришів обтяжуючі зізнання. М. ін. порушував він також справу нападу на війта Марцинюка в Корчині, яку то справу з нинішньої розправи виелімінували.

ЗІЗНАННЯ СВІДКІВ.

По переслуханні обвинувачених стали переслухувати свідків. Перший з них зізнавав війт Корчина **Марцинюк,** який до розправи нічого нового не вніс, таксамо як і його жінка Анна.

Св. Петро Баран описав, як ходив з обв. Шевчуком до Потерицької Вільки за крісом, хоча йдучи туди не знав нічого. На ту саму обставину зізнавав **св. Микола Жарський,** який видав кріс, хоч не знав, на яку ціль.

По обідовій павзі зізнавав перший пошкодований **Клим Царик,** б. австр. жандарм, а тепер гром. секретар. Своїми зізнаннями він сильно обтяжив обвинувачених, якими намагався доказати їх вину. Щодо закиду доносицтва, то він не відпекується, навпаки: уважає, що робив дуже добре. Описує з найдрібнішими подробицями

цілу подію, а на запити оборони відповідає знизуючо.

Св. Роман Хімко каже, що є Поздимирі не люблять Польщі, а зате люблять Україну. Нарікає на студентів, які, мовляв, відбували таємні наради з хлопцями і давали їм заказану літературу. Сам він був не тільки льояльним, але про все повідомляв поліцію. Чув також, що Бучко грозив Цариковi смертю.

Після того зізнавали Іван Тимчук, Міхал Казєник, Стефан Підлужний, Гнат Бойко, Дмитро Шиш, Текля Диновська і Михайло Климчук, які стверджують деякі подробиці, але нового до розправи не вносять нічого.

Прокуратор та оборона поставили після цього низку внесків на покликання нових свідків, з яких трибунал допустив лише трьох. Після того розправу перенесено до суботи 23. ц. м.

Кодекс фармера.

НЮ ЙОРК, 23. 9. ПАТ. „Нешенел Фармерс Ессошієйшен", союз, що репрезентує фармерів із 18 стейтів, ухвалив проект т. зв. кодексу фармера. Кодекс устійнює кошти продукції та ціни рільних продуктів і передбачує 10-годинний час праці. Платні рільних робітників має означити федерація праці. Союз фармерів постановив здержатися від доставм на базар рільничих плодів, доки през. Рузвельт не прийме їх домагань, між якими є теж інфляція.

ДОЛЬФУС ПРЕДСІДНИКОМ ЛІГИ НАЦІЙ?

ПАРИЖ, 23. 9. ПАТ. Женевський кореспондент „Пті Журналю" обговорює кандидатуру на предсідника 14. Зібрання Ліги Націй. Називає канц. Дольфуса, одначе зазначує, що його вибір мало правдоподібний тому, що колиб Дольфус приняв обовязки предсідника, мусів би кинути Відень на кілька тижнів. Це з огляду на внутрішнє положення справді тяжко. Кандидатура турецького міністра Тевфіка Ружді бея мала б найбільші шанси на успіх, колиб міністр поставив свою кандидатуру. Колиб він відмовився, предсідником вибрали би одного з політиків позаевропейських держав. Найбільше шанс має делегат Мехіка.

НІМЕЦЬКІ САБОТАЖІ НА ФР. КОРАБЛЯХ?

ПАРИЖ, 23. 9. ПАТ. Із Марсилії повідомляють, що на чердаку одного корабля арештували німця Тіле, при якому найшли вибуховий матеріял. Арештований зізнав, що перейшов німецький кордон, переїхав на ровері до Ліону. Там продав ровер, а потім пішки пішов до Марсилії, щоби помандрувати до Альжиру. Тіле сфальшував французьку візу додавши слова: „Важна для виїзду до Альжиру та Тунісу". Експерти ствердили, що вибуховий матеріял німецького походження та надається передусім для вибуху на морі й кораблях. Часописи здогадуються, що арештований причасний у пожежах французьких кораблів м. ін. „Жорж Філіпар" і „Атлянтик".

Торговельні політичні репресії.

БЕРЛІН, 23. 9. ПАТ. Німецький кабінет ухвалив закон, який передбачує введення торговельно-політичні реторсії супроти тих держав, які пристосовують розпорядки, що обмежують імпорт товарів із Німеччини. В офіціяльнім коментарі підкреслено, що закон має виключно оборонний характер, а спричинили його зростаючі останніми часами заходи, що передовсім загрожують інтересам німецького експорту.

ЯПОНСЬКИЙ УЛЬТІМАТ.

ПЕКІН, 23. 9. ПАТ. Військові японські літаки розкинули друки з ультіматом до ген. Фан-Чен-Ву, щоби відвів китайські війська до 26. вересня на південь у напрямку здемілітаризованої стрефи.

АРЕШТУВАЛИ БІЛЬШОВИЦЬКИХ КОРЕСПОНДЕНТІВ.

У Ляйпцігу на процесі Ван дер Люббе арештували представника більшовицької прес. агенції Тасс Безпалова та кореспондентку „Ізвестій" Кейт. У дирекції поліції сказали їм, що колиб пробували втекти, їх розстріляють. На інтервенцію секретаря більшовицької амбасади арештованих звільнили. Влада СССР поробить із того висновки.

Сензаційна розправа в Сяноці.

ЗА ВБИВСТВО ВШЕХПОЛЬСЬКОГО ДІЯЧА ХУДЗІКА.

Сяніцька розправа добігає вже до кінця, а суботу очікують усі присуду.

В третьому дні розправи зізнавав св. Летание, член заряду управи вшехпольської організації, який оповідав, що обв. поліц. агент Станкевич намовляв професіонального злодія Брися до вбивства майора Овоца. При конфронтації обв. комісара Древінського зі свідком Древ. заперечував, немов би він говорив з Брисем про Овоца.

Опісля зізнавав св. Брись, караний кілька разів за злодійство і фальшиву гру в карти. Він признався до того, що обв. Станкевич намовляв його до вбивства Овоца, а також до фальшивої присяги. Також ком. Древінський казав раз перед свідком, що майорові Овоцові треба „поломити ноги", себто набити або і вбити. При конфронтації повторив це Брись Древінському до очей.

З черги зізнавав емер. майор Овоц, який описав замах на себе. Він був ранений 22 шротами, після чого втратив притомність і нічого більше не памятає. На запит предс. каже, що замах мав характер політичний. Коли прийшов до себе, довідався, що згинув Худзік, який йому товаришів.

Св. нотар Гвоздзь ішов разом з Худзіком та Овоцом і був свідком замаху. На другий день зустрінув Станкевича, який сказав йому, що Худзік згинув випадково, бо атентат був на Овоца.

Св. адв. д-р Кенцкі, синдик повіт. комунальної каси в Березові, оповів, що обв. Яйко признався перед ним, що хоче вбити Овоца, а навіть показував йому револьвер. При тому заявив, що слідство буде вести ком. Древінський, тому з того нічого не вийде, бо він нічого не найде. На запит, чому він не повідомив про все влади, св. каже, що боявся, аби його як невигідного свідка не вбили.

В четвертому дні розправи зізнавав м. ін. брат обвинуваченого Романа Яйка Тадей Яйко. Він каже, що брат признався перед ним до вбивства, до якого намовив його Станкевич, діляючи з доручення ком. Древінського і старости. Свідок був у старости і радився в цій справі. Староста при кінці заборонив йому небудь говорити, що св. був у нього, бо інакше він мусів би з Березова виїхати. Після того закликав свідка до себе ком. Древінський, який нарікав, що брат не боронить ся і сам себе обтяжає. Але все одно — казав він — брат вийде вільний і дістане посаду, десь у Вильні. Сказав ще, що є одно але, бо слідство веде св. ... сам свідок, але він постарається, аби його замкнули. Свідок теж боявся, аби його як невигідного свідка не застрілили, тому свою розмову з Древінським списав на картці паперу, вложив до бляшки і закопав у землю, повідомивши про це сестру.

Інші свідки, слухані того дня, оповідали про менше важні справи.

В пятницю зізнавав перший ст. постерунковий Гебда, опісля ст. постер. Брохоцький. Оба вони оповідали, що обв. Станкевич мав злу опінію, він пив і за пиянство був караний. Св. Брохоцький чув від Романа Яйка погрози на адресу Овоца.

Опісля суд закликав до переслухання брата обвинуваченого, Антона Яйка, який дістав зараз на початку серцевий атак, через що розправу на якийсь час перервали. Антін Яйко довідався від Станкевича при горілці, що убивником є його брат Роман. Станкевич додав тоді, що на місці випадку позатирав деякі сліди, а також запевнив, що його жінка буде зізнавати фальшиво, аби виробити алібі для Романа Яйка.

З черги зізнавав начальник вязниці в Сяноці Влад. Владика і св. Новіцький. Оба вони зізнавали на обставину, хто покриває кошти оборони убийника Худзіка, обв. Романа Яйка.

Присуд западе в суботу.

Розправа за вбивство Голувка.

Четвертий день розправи.

(Від нашого кореспондента.)

ЗАПЛУТАНА ІСТОРІЯ З ДВОМА РЕВОЛЬВЕРАМИ.

Нині переслухали ще цілу низку свідків, які мають висвітлити заплутану історію двох револьверів, з яких, як каже акт обвинувачення, убито пос. Голувка. Перед судом розглядають історію револьвера марки Ф. Н. 109.603, з якого на основі акту обвинувачення стріляв двічи критичного вечора себто 29. серпня 1931 р. пок. Д. Данилишин.

ЗІЗНАННЯ СВІДКІВ.

Історію револьвера марки Ф. Н. 109.603, який переходив з рук до рук аж доки не опинився в Трускавці подають свідки, слухані здебільша без присяги, приглядаючися двом револьверам, які лежать на столі перед предсідником, ось так: **свід. Ян Хутковський**, римо-кат., емер. сержант, без присяги, каже, що револьвер марки Ф. Н. 109.603 купив 1926 р. у фірмі „Арма" у Львові і зараз 1926 р. продав тіточному братові Йосифові Шванкові до Трускавця. **Св. Й. Шванко** підтверджує куплення револьвера в 1926 р., але його в тім самім ще році відпродав Мих. Пйотровському. **Св. Михайло Пйотровський**, без присяги запевнює, що револьвер купив, але не 1926 р. тільки в 1924 р. Йому предсідник вияснює, що цей револьвер був тоді ще на складі у фірмі „Арма". Свід. Пйотр. каже, що купив 1924 р., а відпродав 1927. Осипові Біласові. (Так тричі запевнює предсідника. На салі сміх). **Предс.:** А може ви відпродали револьвер щойно в 1928 р. **Свід. Пйотр.:** Ні, кажу, що в 1927 р. **Предс.:** А може ви де були на сніданні? (Сміх на салі). Свідок заперечує головою, тому відчитано його зізнання. Числа револьверу тепер не пригадує собі. Черговий свід. **Осип Білас**, гр.-кат. з Трускавця, заприсяжений, зізнає по українськи, що згаданий револьвер в 1927 р. купив від Пйотровського. Від чищення залишилися на револьвері риси, саме на дулі та на прикладі. Цей револьвер заміняв з пок. В.Біласом за револьвер калібру 6.25.

ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДС. М. МОТИКИ І ПОК. В. БІЛАСА.

На питання предсідника каже, що підс. Мотика, а деколи пок. В. Білас передавали свідкові нелегальну літературу, а Мотика вів зі свідком балачки на орг. теми ОУН, наклонюючи його теж вступити до організації. Свідок відмовився, кажучи, що „своє вже відвоював". З підс. Мотикою і пок. В. Біласом стрічався на пробах співацького гуртка „Сурма" в Трускавці, якого свідок є провідником і диригентом. Підс. Мотика хвалився, що дома має сльозні бомби і навіть кинув одну в церкві підчас державного свята в дні 3. травня, щоби шкільна дітвора вийшла з церкви. При нападі на почту в Трускавці підс. Мотика хвалився, що напад виконано по „американськи", а тому що підс. Мотика в часі нападу на почту був у хаті, свідок набрав вражіння, що плян нападу опрацював Мотика, а дома залишився тому, щоби виробити собі „алібі". Далі підс. Мотика говорив зі свідком, що пос. Голувка вбито тому, що він був „ініціятором пацифікації" і щоби не продовжувалися угодові переговори між поляками і українцями, а також ще тому, щоби міністр Залеський червонів ся в Женеві за напружені відносини в Польщі. Взагалі підс. Мотика часто хвалився перед свідком, але за те стерігся там, де грозила небезпека. Тому свідок каже, що підс. Мотика це великий „гохштаплер". Свідок знає з оповідань, що між підс. Мотикою та В. Біласом були суперечки, хто має бути комендантом. Мих. Гнатова свідок не знав. Зате пок. В. Білас оповідав, що М. Гнатова вислано на вишкіл до Берліна. Пок. В. Білас розмовляв зі свідком частенько на різні теми. Підчас таких розмов пок. В. Білас заявив, що задумує підпалити „лазенки" в Трускавці, кинути бомбу на станицю поліції в Трускавці та приготовляє напад на почту в Трускавці в липні 1931 р. Свідок радив пок. Біласові закинути ці пляни. Проте задуманий напад на почту в Трускавці таки відбувся, але в серпні 1931 р. На питання предсідника підс. Мотика заявляє, що лише дещо із зізнань свідка правдиве. Зате підс. Мотика заперечує, щоби колинебудь розмовляв зі свідком про напад у Трускавці; слізних бомб не мав ніколи і не кидав у церкві; бомбу кинув пок. В. Білас; про вбивстві Голувка не говорив, що вбивства доконано тому, щоби мін. Залеський червонів ся в Женеві. Між предсідником і підс. Мотикою приходить при вияснюванні зізнань свідка до перепалки.

„МОТИКА ЗЛЕ ВИХОВАНИЙ".

Дальше підс. Мотика каже, що в дні нападу на почту ходив на прохід, а не сидів у хаті. Своєю приналежністю до ОУН перед свідком ніколи не чванився, ані також про плянований підпал „лазенок" йому теж нічо невідоме. Проте свідок О. Білас обстоює при своїх зізнаннях.

Суд. Кучера: Чи підс. Мотика говорив свідкові перед убивством пос. Голувка, що людей, які змагають до згоди між обома народами слід усунути?

Свід. *Білас:* Ні. На питання прокуратора каже, що пок. В. Білас був дуже характерним і обовязковим членом співацького т-ва „Сурма".

Прок.: Чи ви спеціяльно працювали над

ним? *Свід.* Ні. *Прок.* А бували ви у хаті В. Біласа? *Свід.* Так. Десь в часі між 1928 та 29 р., бо тоді вчив музики сестер Біласа. *Прок.* Чи В. Білас звертався до вас з повним довірям? *Свід.* Спершу ні, але щойно пізніше. *Прок.* Чим пояснити то довіря до вас? *Свід.* В. Білас звертався з деякими плянами, а саме з пляном підпалу „лазенок", підложення бомби під станицю поліції та про напад на почту в Трускавці. В нього було завзяття і великий молодечий запал, але мої арґументи були сильніші і я відрадив йому підпалювати „лазенки".

Прок.: Чи В. Білас прохав вас перерисувати плян нападу? **Свід.:** Так, але тоді я відмовився це виконати. **Прок.:** Щож він з тим пляном мав робити? **Свід.:** Мабуть мав його передати дальше. **Прок.:** Чи що говорив про Мих. Гнатова? **Свід.:** Так — говорив. **Прок.:** На який курс вибирався Гнатів до Берліна? **Свід.:** На вишкіл УВО. Далі свідок каже, що не вірить, що пок. В. Білас убив пос. Голувка, бо сказав би йому щонебудь перед убивством; хоч могло бути таке, що В. Білас побоювався, щоби я не виговорився з тим пляном.

Обор. д-р Рогуцький: Чи ви знали, що Мих. Гнатів був районовим командантом? **Свід.:** Ні. Знав лише, що часто зустрічаються (себто В. Білас і М. Гнатів). **Обор. д-р Рогуцький:** А що говорив В. Білас про Мих. Гнатова? **Свід.:** Я знав, що він дуже рухливий.

Обор. д-р Крайценавер: Чи згадував що про індивідуальний напад на почту або на визначних осіб? **Свід.:** Ні. **Обор. д-р Крайц.:** А говорили вам про напад на станицю поліції, на почту, а чи мали зброю? **Свід.:** В. Білас казав, що як буде треба, то зброя знайдеться.

ДАЛЬША ІСТОРІЯ З РЕВОЛЬВЕРОМ.

Свід. **Ян Селачек,** римо-кат., заприсяжений, зізнає, що в 1931 р. працював у крамниці Купчинського у Львові і пригадує собі, що 19. XI. 1931 р. підс. Р. Барановський продав або заміняв револьвер з рисами на прикладі і дулі за дубельтівку. Його відпродано до Горохова до складу Антонія Незнанського. В справі продажі цього револьвера переслухував його ком. Білевич.

Свід. Антоні Незнанський, купець в Горохові, без присяги каже, що замовив зі Львова від фірми Купчинського два револьвери, але надіслано один, марки Ф. Н. 109.603 і його негайно, бо 31. XI. 1931 продав постер. Янові Белецькому.

Свід. Ян Белецький незаприсяжений, підтверджує ці зізнання.

Історію другого револьвера марки Ф. Н. 99726, яким мав убити В. Білас, як каже акт обв., пос. Голувка, подають свідки такі: свід. *Антоні Котув*, сержант, зізнав, що револьвер Ф. Н. 99726, себто той, яким В. Білас мав стріляти до пос. Голувка, купив 1924 р. у фірмі зброї Серженга в Ярославі. В 1927 р. цей револьвер вкрадено йому, але злодія не відшукали. Дальший свідок *Агнешка Пшибило* каже, що при кінці 1928 р. вояк Ян Цісло приніс до хати пакуночок і прохав переховати його. Свідок залишив його в себе, а по якімсь часі маленький синок відкрив, що в пакунку є ще гроші і ті заховав, а опісля віддав їх Янові Цісловї. Зате револьвер продав її син Ян Пшибило робітникові Йосифові Славові. Свід. *Йосиф Славо* потверджує, що купив револьвер від Яна Пшибила і продав його Вибелякові. Свід. *Антоні Вибеляк* потверджує, що револьвер згаданий купив, опісля продав за посередництвом Собачинського Богданові Гірнякові. Свід. *Б. Гірняк*, гр.-кат., абс. ґімн. з Любачева, незаприсяжений каже, що в 1929 р. купив від Вибеляка револьвер, який продав Юркові Березинському (який згинув підчас нападу на почту в Городку Яг.).

З черги відчитано зізнання пок. Березинського, де він каже, що з кінцем 1930 р. пізнав у Дрогобичі Ром. Барановського, який просив його позичити йому десь револьвер. Березинський згодився під умовиною, що цей револьвер верне йому Барановський ще перед вакаціями. В 1931 р. Барановський револьвер позичив у квітні за посередництвом Огродніка Мих. Гнатовому і так він дійшов до рук пок. В. Біласа. У своїх слідчих зізнаннях пок. Березинський каже, що Барановський післав його у Львові на розвідку під Бриґідки та дав йому фляшочку з гарматнім порохом. На запит Березинського, де револьвер, Барановський сказав, що його вже продав. Барановський запитаний, звідки взяв фляшечку, каже, що йому дав Юрко Опишкевич. На питання предсідника, нащо той порох, каже, що на те, щоби націоналістів з ОУН „розброїти". Дальше каже, що на припоручення Марусі Федусевичівної вислав Березинського на розвідку під Бриґідки, як свого певного чоловіка тому, що націоналісти плянували відбити політичних вязнів. Барановський каже, що револьвер продав за згодою ком. Чеховського і поліції.

Обор. д-р Крайценавер: На чиє доручення ви зробили це потягнення? **Підс. Барановський:** На доручення радн. Івахова.

Свід. Ярослав Білас, літ 19, ґімн. абс., засуджений за приналежність до ОУН, спроваджений на розправу з тюрми зі Львова, незаприсяжений, зізнає: в 1931 р. як абсольвента ґімназ. втягнув його до ОУН В. Білас. Каже, що по матурі сидів у Трускавці, хоч був записаний на університет в Празі. Перед убивством Голувка був хорий, тому критичного вечора не виходив ніде з хати. Справді вечором критичного дня встав вже з ліжка, але не виходив ніде. Біля 9. год. вечором прийшов лікар Карло Шварц і питався, хто міг вбити пос. Голувка. Каже, що вийшов з хати за 3—4 дні і пішов до „Сільського Господаря". В розмові з підс. Бунієм, цей сказав йому, що пос. Голувка вбито мабуть на тлі родиннім. По трьох місяцях по убивстві на сходинах з Вас. Біласом цей сказав йому, що він убив пос. Голувка на приказ організації. Свого спільника В. Білас не виявив.

Предс.: А чи ви знали хто то був пос. Голувко? **Свід.:** Я знав з часописів, що він був ренеґатом. **Предс.:** Ні — ренеґатом він не був. Був українцем, але мав „зменьоне погльонди". А чи знали ви М. Гнатова? **Свід.:** Ні.

Д-р Шурлей: В. Білас був комендантом в Трускавці. Чого командантом? *Свід:* Районовим командантом. *Д-р Шурлей:* А другого справника В. Білас не назвав? *Свід.* Ні.

Прок. Ви сказали, що може на тлі політ. убили пос. Голувка. На якій основі? *Свід.* Як не на родиннім, то мабуть на тлі політичнім. *Прок.* Чи ви чули і знаєте Туріва? *Свід.* Перший раз чую. *Обор. д-р Рогуцький.* Чи сходилися з підс. Бунієм? *Свід.* Так, але лише в Соколі. *Д-р Рогуцький.* А в орґанізації ОУН стрічалися? *Свід.* Я навіть не знав, що підс. Буній належить до орґанізації.

Дальший свідок *Володимир Білас,* літ 19, незаприсяжений, рідний брат пок. Василя Біласа, тепер сидить у вязниці в Дрогобичі і проти нього ведеться слідство за приналежність до до ОУН каже, що на приказ В. Біласа заніс до тітки Крамарової пакуночок з револьверами. На питання предсідника, хто убив пос. Голувка свідок не відповідає. На питання, чому вбито пос. Голувка — свідок каже — не знаю. Брат Василь про вбивство не балакав. Тут предсідник витягає з пакуночка чотири револьвери, два штаєри і два парабеллюм.

Дальше зізнає **свід. Матвій Гнатів,** муляр, років 27, сидить у вязниці в Дрогобичі і проти нього ведеться слідство за приналежність до ОУН. Каже, що знає Ярослава Біласа бо служив у його батька. Знає теж Василя і Володимира Біласів та Мотику. Мих. Гнатів, це його брат, який виїхав 28. X. 1931 р. за кордон. По двох тижнях написав з Данціґу листа з поздоровленням до родини. Тепер нема ніякої вістки і свідок не знає, де він перебуває. Підчас ревізії знайдено у Розалії Парлькової два револьвери марки „Штаєр", які заміс тили свідок, щоби переховати. На питання предсідника, хто йому дав ці револьвери, каже, що знайомий. Тут показує предсідник найдені два револьвери суддям присяглим. Останній свідок **Катерина Крамар** тітка Волод. і Василя Біласа, а сестра пок. Дмитра Данилишина, гр.-кат., замужна, без присяги зізнає, що 30. XI. 1931 була ревізія і тоді найдено на стриху пакуночок з револьверами, який сестрінок Волод. Білас приніс і прохав сховати. Свідок відповів, що на стриху є вільне місце і там Волод. Білас положив цей пакуночок до скрині з кухонним начинням. Свідок не знає, що в середині в пакуночкові було. Щойно при ревізії побачила, що там були револьвери.

На тім закінчено нинішню розправу і перервано до 9. год. до понеділка.

НОВИНКИ

— **ДО ВПОВ. ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!!! Складанки П. К. О. долучуємо до нинішнього числа, якими просимо надсилати передплату. — АДМІНІСТРАЦІЯ.**

— **Видавництво Укр. Заг. Енциклопедії** розіслало в серпні ц. р. всім своїм передплатникам виказ стану передплати на У. З. Е. і просило вирівняти залеглість або належитість **за цілість** У. З. Е. заявою на залученій карточці. Отсею дорогою просимо ще раз надіслати В-ву **заяву** до кінця місяця **вересня ц. р.** Також просимо не урґувати посилки зшитків ч. 24—28 „Україніка", бо ті зшитки ще не надруковані. Про їх появу В-во повідомить своєчасно в пресі. **Просимо вирівнювати залеглість** і тимсамим дати змогу чимскорше закінчити твір. — **Адміністрація В-ва У. З. Е. в Коломиї.** 409 1-3

— **Курс куховарства і домашнього господарства** уладжує кооп. „Труд", Львів, Ринок ч. 39. Курс вестиме п. Ольга Пеленська-Ліщинська. Місячна оплата за науку на курсі і обіди 35 зол. Добра нагода для абсольвенток семинарії і ґімназії підготовитися до ведення куховарських курсів по селах. 410

— **Друга касаційна розправа Ґорґонової.** Перед найвищим судом у Варшаві відбулася друга касаційна розправа в справі Ріти Ґорґонової засудженої в Кракові на 8 років вязниці за вбивство Люсі Заремби в Бруховичах під Львовом. Підчас розправи двері до судової салі замкнено і нікого на розправу не впущено. Після реферату судді Вробка і промов оборонців Ґорґонової, адвокатів Аксера, Возниковського й Етінґера та прокуратора Блонського запав присуд, на основі якого Найвищий Суд відкинув касаційне зажалення оборони та обтяжив Ґорґонову коштами за останню інстанцію в сумі 1.200 зол. Умотивовання присуду подадуть за два дні

З кіна.

КІНО „КАСІНО“: *„НІЧ У КАІРІ“.*

Фільма складена для Рамона Новарро, що грає, як у ріжних попередніх своїх пєсах, палкого та настирливого юнака. Цим разом він араб, драгоман, що полює на гарні та багаті европейки. Вся сіль інтриги в тому, що глядач не знає, чи від хвилини його останньої знайомости він грає тільки комедію чи справді закохався. Веселі сцени чергуються з кількома трагічними, наче із кривавої трагедії. Метода поведінки молодого араба з англійкою, в якій він кохається, повна несподіванок.

Цю фільму попереджує якась польська, на тему карієри двох інжинірів, одного працьовитого, другого лінюха, — вершок нездарности і глупоти. Публика у трагічних хвилинах реготеться.

КІНО „ПАЛЯС“: „ДОНЬКА ПОЛКУ“.

Стара оперетка Доніцеттія, відсвіжена модерними винаходами та Анні Ондрою. Старий, але дуже дотепний сюжет про дівчину-сироту, виховану вояками, використаний на комедію, що забавляє нас головно самою грою цієї преситичної чеської артистки. Як і в неодній дотеперішній фільмі Ондри головною ставкою у цій грі є її серце, за яким побивається цілий полк. Лишиться при війську, чи вийде заміж? — ось питання, яке хвилює глядача, що забув про недавній шлюб Ондри з відомим [illegible]сером Шмелінґом.

З судової салі.

ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО ОУН І ЛЕТЮЧКИ.

В пятницю 22. вересня ц. р. розпочалася перед трибуналом суду присяглих в Тернополі карна розправа проти: 1) Богдана Мушки, літ 29, масарського челядника в Микулинцях, 2) Миколи Сиротюка, літ 21, кравецького челядника в Микулинцях, 3) Осипа Фуртака, літ 25, дяка в Ладичині, 4) Осипа Шкамбари, літ 19, бувшого учня VI. кл. гімн. в Варваринцях, 5) Олександра Гориня, літ 21, рільника в Варваринцях і 6) Михайла Виничка, літ 23, столярського челядника в Варваринцях, котрих прокуратура обвинувачує за злочин державної зради, поповнений через приналежність до Организації Українських Націоналістів — зі статті 97 карного кодексу. Крім цього Мушка і Сиротюк відповідають за розкинення в дні 1. травня 1932 в Лучці і у Волі Мазовецькій, повіт Тернопіль (перший день Великодніх Свят) летючок ОУН (злочин проти публичного порядку зі статті 154 § 2 к. к.). За розкинення таких самих летючок тогож самого дня в Ладичині, повіт Тернопіль, відповідає Осип Фуртак, а за розкинення таких самих летючок рівнож тогож самого дня (1. травня 1932) у Варваринцях, повіт Теребовля, відповідають обвинувачені Шкамбара, Горинь і Виничок. Врешті обв. Мушка відповідає за перевіз згаданих летючок з Тернополя до Микулинець (провина зі статті 155, § 2. к. к.), а обв. Шкамбара за перенесення тих летючок, які одержав 30. квітня 1932 в Мушки, з Микулинець до Варваринець.

Першого дня розправи переслухано всіх обвинувачених, котрі всі заперечили, будьтоби належали до ОУН так, як це заперечили і в слідстві, де признався тільки обв. Шкамбара, що і він опісля відкликав, а на розправі це рівнож заперечив. Обв. Мушка на розправі признався тільки, що перед Великодними Святами 1932 одержав від якогось незнаного осібняка коло цвинтаря в Микулинцях якісь летючки, котрих ближче не [illegible], з дорученням розкинути ті летючки в Микулинцях. Він цього не зробив, але передав їх Шкамбарі, щоби цей розкинув у Варваринцях. Сам, ані на спілку з Сиротюком не розкидував летючок у Лучці чи у Волі Мазовецькій. Обвинувачені Сиротюк і Фуртак заперечили і в слідстві і на розправі, щоби розкидували летючки і виказують свідками своє алібі. Натомісць обвинувачені Шкамбара, Горинь і Виничок призналися і у слідстві і на розправі до розкинення летючок у Варваринцях, яких змісту не знали, заперечуючи категорично свою приналежність до ОУН.

Трибуналові проводить віцепрез. Вендриховський. Лава присяглих чисто селянська — 11 поляків і 1 українець. Боронять: пос. д-р Дмитро Ладика Мушку і Сиротюка, д-р Дзерович Фуртака, посол д-р Степан Баран Шкамбару, Гориня, а д-р Степан Брикович Виничка. В суботу 23. ц. м. зачнеться доказове поступовання.

—o—

СПОРТ.

МИСТЕЦТВА У. С. С.

Чорноморці — Сокіл IV. 2:1 (0:0)

Дня 21. ц. м. відбулися на грищі „Світез“ змагання за мистецтво УСС., які покінчилися заслуженою перемогою Чорноморців. Сокіл IV. явився на змаганнях в девятку, при чому спізнився пів години. Таку поведінку сокільської дружини годиться якнайрішучіше запятнувати, тимбільше, що відтак цілий час гри змагуни Сокола IV. за кожним разом викопували мяч безцільно на авт. Під кінець змагань суддя п. Попадюк примушений був виключити з грища двох змагунів Сокола IV. за неспортову поведінку. Видців, не зважаючи на дощ, до 50.

Ситківкові змагання студентів.

Проголошені змагання за мистецтво українського студента (-тки) у ситківці, що почалися дня 22. IX. ц. р. в год. 3. попол. на токах УССК-у при вул. Супінського ч. 21, викликали „велике зацікавлення“ та „зрозуміння“ вартости спорту серед загалу українських студентів, чого найкращим доказом є число зголошених учасників — 4 (!) в тому одна студентка. Все те, не зважаючи на уфундування редакцією „Нової Хати“ мандрівної нагороди для побідниці у грі поєдинковій студенток. Така поведінка загалу українських ситківкарів-студентів каже нам глибоко призадуматися над будучністю української ситківки, коли її розвій опирається на того роду змагунах. Це тимбільше, що треба взяти під увагу відсутність львівських ситківкарів у мистецтвах Перемиської Волости.

Змагова Комісія.

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Неділя, 24. IX. год. 7.30 веч. „Фрайлайн Доктор“.

Понеділок, 25. IX. год. 7.30 веч. „Фрайлайн Доктор“.

Театр Ріжнородностей.

Неділя, 24. IX. год. 3.30 веч. „Поя панна мама“ (ціни від 60 сот. до 3.50 зол.).

Неділя, 24. IX. год. 7.30 веч. „Неприятельки мущин“.

Кіна.

АДРІЯ: „Сірий дім“.

АПОЛЬО: „Історія гріху“ (Ст. Жеромського).

АТЛЯНТИК: Фільма Совкіно: „Турбіна 30.000 ГП“.

КАСІНО: „Ніч у Каірі“ (Рамон Новарро).

КОПЕРНИК: „Пригода в Зоо“.

КОЛІСЕЙ: „Прошак із Багдаду“, ревія „Що пані роблять вечором“.

МАРУСЕНЬКА: „Пригода в Зоо“.

МІРАЖ: „Образа маєстату“ (Вл. Буріян).

МУЗА: „Чемп“.

ПАЛЯС: „Дочка полку“ (Анні Ондра).

ПАН: „Симфонія 6-х міліонів“, на сцені: Цибульський, Власта Бомський.

ПАСАЖ: „Велика клітка“ (Аніта Пейдж Мікі-Мікі).

СТИЛЕВЕ: „Павук“ і ревія.

ХИМЕРА з причини реконструкції нечинне.

УТІХА: „7 оркстанеї, 7 дівчат“ і ревія.

Закордонне радіо.

Неділя, 24. вересня 1933.

Мор. Острава (263,6) 9.15 Пісні; **Братислава** (279,3) 12.15 Військ. оркестра; **Брно** (342,1) 9.15 Естонські пісні; **Штутгарт** (360,6) 14.30 Пісеньки ріжних народів; **Ляйпціґ** (389,6) 20.00 Концерт; **Рим** (441,2) 19.45 Пісні, 20.45 Концерт; **Прага** (488,6) 11.00 Муз. поранок, 19.00 „Лібуша“ оп. Сметани; **Відень** (517,1) 12.05 Концерт, 15.45 Камер. музика, 19.05 Арії, балади, 20.00 „Мінна фон Барнгельм“ пєса Лесінга; **Будапешт** (550,5) 18.00 Пісні, 19.45 Оп. музика, 21.30 Речіталь піяністки С. Ір; **Харків** (937,5) 9.30, 15.00, 21.30 Концерт, 15.00 Скрипка, фортепян; **Москва** (1481,5) 17.25 „Карменсіта й вояк“ оп. Данченка (Сталін 424,3 м.).

Понеділок, 25. вересня 1933.

Братислава (279,3) 18.05 Камер. музика; **Ляйпціґ** (389,6) 12.00, 18.25 Музика; **Стокгольм** (435,4) 19.45 Еспанські пісні; **Рим** (441,2) 17.15 Музика, спів; **Відень** (517,2) 18.55 „Тангайзер“ оп. Вагнера; **Ленінград** (857,1) 18.00 „Золото Рену“ оп. Вагнера; **Харків** (937,5) 8.30 Музика для дітей, 9.00 Українська музика, 13.50 Рос. і нім. музика; 15.00 Солісти, 16.30 Концерт-естрада для молоді; **Москва** (720) 17.25 „Евген Онєгін“.

Львівське радіо.

Неділя, 24. вересня 1933.

11.30, 15.00, 16.30 Грамофон; 12.55 Муз. поранок; 14.00 Рільнича скринька; 14.15 Рільн.-метеорольог. комунікат; 14.20 Концерт хору; 14.45 Положення на світовому збіжевому ринку; 16.15 Балачка „Добре діється в данській державі“; 17.00 Вороги кооперації; 17.15 Польська народна музика; 18.00 Спів (Анат. Вронський); 19.00 Авдиція: „Віденське поле“; 19.40 Почт. техн. скринька; 20.00 Концерт присвячений творчости Шимановського; 22.00, 22.02 Спортові вістки; 22.20 На веселій львівській хвилі.

Понеділок, 25. вересня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.05, 12.35, 15.00, 15.15, 16.30 Грамофон; 15.35 Збіжева біржа; 16.00 Бетовенові квартети; 17.00 Балачка у фр. мові; 17.15 Солісти (скрипка, спів); 18.15 Німанська битва; 18.35 Легка музика; 19.00 Сторожі моря; 20.00 „Джоконда“ оп. Пончієллі (з грам. плит), у перерві „Румунська жінка“; 22.45 Спортові вістки.

БІРЖА.

У суботу Банк Польський устійнив курс долара на 5.70, в приватних оборотах 5.72.

Трансакції. Продажа Купно.

Данціґ 173.75, 174.16, 173.32; Голяндія 360.95, 361.85, 360.05; Льондон 27.67—27.65 27.80, 27.50; Париж 35.00, 35.09, 34.91; Швайцарія 173.28, 173.71, 172.85; Італія 47.05, 47.28, 46.82; Берлін 213.50.

Акції.

Банк Польський 79 і пів, 79, 79 одна четверта.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗА“.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 23. IX.: масло пріма екс. 2.80 зол., масло дес. 2.70 зол., молоко 17 сот., сметана 70 сот., яйця 3.90—4.00 зол. за копу. Попит на всі артикули оживлений.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Реколекції для Духовенства заходом і під проводом оо. Василіян відбудуться у Львові в реколекційнім домі при вул. Дунін-Борковських від 2. до 6. жовтня ц. р. Перша наука в понеділок 2. жовтня в год. 8. вечором. Зголошуватися: Реколекційний Дім ул. Дунін-Борковських ч. 11 або Монастир оо. Василіян ул. Жовківська 36.

Загальні Збори Кружка „Р. Ш.“ ім. Т. Шевченка в Галицькій дільниці Львова відбудуться 1. дня жовтня ц. р. в 5. год. веч. в домівці Кружка при вул. Супінського ч. 23 зі звичайним порядком нарад. — Якби в 5. год. не було потрібного комплету, Збори відбудуться в 6. год. без огляду на число приявних. — Старшина Кружка. 412 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

II СТУДЕНТКИ прийму на мешкання з цілим утриманням. Мешкання соняшне, з вигодами. Фортепян до диспозиції. Сикстуська 56 А. II. м. 6. 382 3—3

НАУКА писання на машинах найновішою методою, переписка та помножування письм по цінах найнижчих приймає Ю. Ломага, Валова 11. 308 8—10

МЕБЛЬОВАНА кімната, фронтова, 2 вікна, услуга, освітлення, до ужитку лазничка, вхід з передпокою, дешево до винаймлення. Вул. Вислянського ч. 31, партер. 391 3—3

ВУГОЛЬ: Калитяк, Байки 14. Тел. 36-24. 203 26—30

КІМНАТА тепла, фронтова, з комфортом сейчас до винайму. Піскова 40, м. 1. 1-2

ДЕШЕВО, солідно, задоволяючо виконує фризієрські роботи артист. робітня Кутковського. Бляхарська 11. 413 1—1

ВІДНАЙМУ умебльований покій. Сташіца 5 (бічна Хорунщини) I. поверх, двері 10. 400 1—1

ВІЧНІ ПЕРА направляє дешево „Президія“, Рутовського 10 (в брамі). 416 1-1

ШКЛЯРСЬКІ РОБОТИ, оправу образів і зеркал виконує безробітний умілий працівник Ол. Рудий, вул. св. Миколая 11 а.

ПРОДАМ претенсію 5.000 долярів добре забезпечену на реальности в Дрогобичі за 1.600 долярів. Відомість у канцелярії адвоката д-ра Бабія, Львів, Сикстуська [illegible]. 411 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів, Ринок 10. За редакцію відповідає Олександер Костик.